

Magyarország volt századokon keresztül a kereszténység és európai civilizáció védbástyája a mohamedanizmus és keleti tespedés ellen! Ez képezte és képezi még ma is hazánk legszebb dicsőségét a világ előtt.

Budavár visszavétele a törököktől hazánk hősiesség multjában s egyszersmind Európa történelmében is korszakot jelölt, s ha most, kétszáz év múlva, megünnepeljük e diadal napját, csak szent kötelességet teljesítünk azon hősökkel szemben, kik vértükön vásárolták meg az európai szabadságot és művelődést.

Az ünnepélyek leírását napi lapjaink adták, lelkesülten kiemelve: alkotmányos királyunk jelenléte menyire emelte azoknak díszét. A következőkben tehát csupán a nap történelmi jelentőségével fogunk foglalkozni, dr. Szendrei János egy magvas cikkének legfontosabb részleteit idézve:

»Az egész XVI. és XVII. században — úgy mond író — míg török harcaink folynak s a 154 év, a meddig Buda tornyai a félhold ragyog, s a meddig a török világ tart Magyarországon, virágában áll a lovagkor is s középkori módra folynak az élet.

Míg Német- s Franciaországban a tudományos felfedezések és találmányok egymást érik, míg az irodalom és nyomdászat legbámulatosabb műveit termeli s Olaszország ragyogó művészetével századokat és világokat hódít, — hazánkban másfél századon keresztül a kereszties hadak elevenednek meg újra. Európa eme védbástyáján fajok és vallások küzdenek ismét. Keletről Ázsia vad hordái jelennek meg, s míg harcukat vad kegyetlenséggel vívják, míg a középkor és az újkornak mintegy határvonalán állva, fegyvereik között a paizs, a tegez, a nyíl, a buzogány, a dárda szemben állanak a pánczélos lovagok új puskáival, s az első szuronyokkal, a dárdákra tüzőtt emberfők s a vérben áztatott lobogók fölött csatakiáltás gyanánt Jézus és Allah neve reszketteti meg a levegőt.

Százados tapasztalás után s hosszú alkudozások nyomán végre belátja Európa, hogy saját érdekében áll segíteni Magyarországot török dolgain s előbb Bécszet szabadítván föl, a pápa, a német, a bajor, szász és svéd hadak segítségével megkezdik országunk fölmentését.

Már 1684—85-ben egymásután hódítják vissza Visegrádot, Vácot, Pestet, Esztergomot és Érsekújvárt. 1686. június havában pedig megindul Buda ellen az akezió. Károly lotharingiai herceg vezérlete alatt 42,000 emberből álló hadtest vonul fel a bal parton, míg a Duna jobb oldalán Miksa bajor választó fejedelem 26,000 főnyi hada érkezik meg. E hadseregben a magyarok számát 15—20,000 főnyire tehetni. Hogy aránylag miért ily kevés a magyar, annak politikai okai vannak. Csak imént zajlott le a Thököly-féle fölkelés, a kurucz csapatok még jóformán együtt voltak. Ily körülmények között Bécsben nem tartották tanácsosnak nagyobb, tisztán

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

9.439

Szerző:

Hely

Cím: Budavár visszafoglalása.

1686. szeptember 2-án.

"1686/1886"

Forrás: *Magyar Bazar*

Személy

Budapest 1886 IX. 16

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

magyar haderőt operáltatni Buda ellen. Ennek dacára a hadi jelentések különösen kiemelték a fürge hajduság használhatóságát és vitézségét s nemcsak Pálffy és Petneházy vértesei és huszárjai intézik a legsikeresebb hadműveleteket Buda körül, hanem mindannyi rohamnál magyarok voltak az elsők a falakon is s ők tüzték ki az első keresztény lobogót a bástyákra. Mintha minden egyes magyar harcos érezte volna, hogy neki itt saját hazája földjéért tizszerezett erővel kell küzdenie, mert minden fölemelt kard, minden buzogány az egész haragvó magyar nemzetet képviseli, hogy visszahódítsa fejünknek elhullott koronáját, fővárosunkat s a töröknek annyira drágává lett szent végházát.

Ott látjuk vitézkedni Eszterházy Pál nádorón s a magyar hadak fővezérének kívül Dessewffy, továbbá Eszterházy Jánost, Miklóst és Zsigmondot, valamint Pálffy János, Miklós és Károly, Berceányi, Draskovics Miklós, Nádasdy Tamás, Batthyány Ádám, Petneházy Dávid, Ramocsaházy Endre és Fiáth Jánost, mind nagy nevű magyar hősoket.

A tulajdonképeni ostrom január 24-én kezdődött s közel harmadfél hónapig 100 ostromágyu dörgése mellett, roppant vérengzéssel, több meghiusult megrohanással folyt, melyeknek részletei közül leginkább megragadó volt a budavári nagy löportoronynak július 22-én történt felrobbanása. E robbanás borzasztó hatása leirhatatlan volt. A füsttől másfél óra hosszaiig oly sötét volt, mint éjszaka, a föld mértföldnyi kerületben megintgott s maga az ezredévek óta csendesen folydogáló Duna vize oly haragosan csapott ki medréből, hogy a parton álló csapatoknak el kellett előle menekülniök. A bástyák száz lépésnyire leomlottak, a légberepült részekből Pes-

ten s még a Svábhegyen is hullottak le darabok s egészben másfélezer ember veszté életét.

Szeptember 2-án kétszáz esztendeje délután 5 órakor volt a végső roham. A sereg jelentékeny része a külső ostromműveken állott hadirendben s kapott lóra, míg egyidejűleg 1200 svéd harcos érkezett a táborba. Ez maszkirozta a rohamot, mindenki azt hitte, hogy a Szolimán felmentő serege ellen történik a készülődés, midőn délután 5 óra előtt jóval megszűnt a 40 ágyuból álló fal-törő útegek bögése. Ünnepélyes csend állott be, a borzasztó vihar előjele. Fél óra múlva éppen 5 órakor, megdördült a kis Svábhegy lejtőiről a rohamra hívó hat ágyulövés. E perczen Croy, Károly Jenő herceg a sarki rondellánál, Schöning a bal kurtinánál és Serényi Károly a Szarvas-téren kiröpitik kardjukat a nyugtalan hüvelyből, s ha Isten velünk, ki ellenünk s Jézus nevének hangoztatásával rohamra vezetik harcívágytól égő hadi népeiket.

Az Abdurrahman vezérlete alatti török őrseg azonban, mint az egész ostrom alatt, úgy most is halált megvető hősiességgel, sőt most már kétségbeeséssel harcolt, úgy hogy báró d'Asti Mihály alezredes, Spinola örgróf és Fritschler ezredes a falak tövében csakhamar elesnek, sőt a gyalogszerrel harcoló vértesei és huszárjai élén küzdő Pálffy Ferencz is két sebet kap.

A harc hevében végre eörményesi Fiáth János a győri gyalogság élén, első veti által magát a sánczkarókon, kevéssel utána a szemközti oldalon Petneházy hágyja meg a falakat, hajdui élén, Ramocsaházy pedig a fehérvári kapu táján nyomul be. A zavar leirhatatlan, a még folyton szóló ágyudörgés közé a már gyérülő puskaropogás hangja, nők és gyermekek jajgatása, temérdek sebesült nyögése s vad csatakiáltás vegyül. Mind-mind több csapat nyomul be s kérérlhetlenül gyilkolja halomra az utcáiz harciban egyenkint elhulló törököket.

E közben megragadó jelenet játszódik le az iskola téren. Sebektől borítva, vérrel beszennyezve, ingadozva áll ott egy hosszú ősz szakálu török, kit több török főtiszt és harczos fog körül s könyörögve igyekszik a harcztérről elhurcolni. Ez Abdurrahman, az utolsó budai pasa. Nem akar menekülni. »Ha nem tudtam megvédeni ezt a reám bizott várat, haljak én meg itt« ugymond s megforgatva szablyáját, a rohanva érkező német csapatra veti magát, melynek kardesapásai alatt pár pillanat alatt kileheli hősi lelkét. E közben a nap gyorsan hanyatlik alá, esteledni kezd s a vár tulsó részén az akkor a Szt-György-tér táján széles árok által elválasztott királyi palota törökjei mintegy másfélezen még mindig tartják magukat. E részt Miksa Emánuel és Bádeni Lajos ostromolják, azonban mindekkorig roppant veszteségekkel hasztalanul. Ekkor jön a hir, hogy magát a várat Károly herczeg már elfoglalta s hogy Croy herczeg már szedi össze csapatait, hogy ő is a palota ellen jöjjön. Ez ujabb lelkesedést önt az ostromlókba s a roppant meredek falakon Pechmann Márton, a bajor testőrezred parancsnoka, csakhamar áthág s őt követék a többi bajorok, még odabent is folyt a harc s órákba került, míg az ott benszorult másfélezer török levágotott.

Ezt az egész ostromot és diadalmas bevételt pedig, a mi talán páratlan a világtörténelemben, Szolimán a kamarai erdők táján álló s az ostromló hadseregnél jóval nagyobb fölmentő serege élén végig nézván, gyáván megfordult s gyors menetben meg sem állott Belgrádig.

Az életben maradt kevés török fogoly között ott volt a híres Csonka bég Budavár volt alparancsnoka s később magyar tábornok, valamint a janicsárok vitéz agája, ki lotharingiai Károly herczegnek a következőket mondá:

»Boldogabb vagy e mai napon, mint annyi sok császár, király és herczeg, kiktől az Isten e vár bevételeit megtagadta azért, hogy számodra tartsa fönn e kegyet. Hiszem azért, hogy hatalmaddal nem fogsz visszaélni, s habár legyőztél is bennünket, becsülni fogod azt bennünk, hogy katonák vagyunk, mert magad is az vagy.«

A vár pusztulásának képe az ostrom után leirhatatlan volt; még harmadnap is lángban állottak az épületek. Minden romokban hevert s nem volt egyetlen lakház. Az utczákon ezrével heverték a halottak s tócsákban állott a büzhödtt aludt vér.

A mi épen maradt, azt a szabad zsákmányra bocsátott csapatok vitték el. Marsigly tudós e közben Mátyás király könyvtárának maradványait menti meg, melyek ma Bécsben őriztetnek.

Szeptember 3-án tartatott meg a hálaadó isten tisztelet s egyszersmind az engesztelő könyörgés azon 20,000 harczos lelkeért, kik az egész ostrom alatt Buda falai körül elestek.

Ez Budavár hősi visszavételének története. A magyar történelem legfényesebb lapjainak egyike.